

Ondertekening contract E-depot

Maandag 16 april ondertekenden het Regionaal Archief Alkmaar, softwarebedrijf Picturae uit Heiloo en burgemeester Bruinooge (voorzitter van het Algemeen Bestuur van het Archief) een contract in het Alkmaarse gemeentehuis. Daarin is vastgelegd dat Picturae en het Regionaal Archief samen gaan werken aan een e-depot, een voorziening voor het langdurig bewaren, beheren en beschikbaar stellen van digitale archieven.

Gemeenten zijn wettelijk verplicht hun informatie goed te beheren. Een deel van die informatie moet zelfs voor altijd worden bewaard. Het Regionaal Archief beheert al de papieren archieven uit de regio, maar archieven die nu gevormd worden, zijn grotendeels digitaal. Ook die moeten in de toekomst, wanneer bestandsformaten en informatiedragers al lang verouderd zijn, beschikbaar blijven voor belangstellenden. Het is dus van groot belang dat de opslag van digitaal archief goed geregeld wordt. Dit is de taak van het Regionaal Archief. Daarom wordt er nu een e-depot ontwikkeld, een systeem dat ervoor zorgt dat de informatie altijd kan worden geopend, gelezen en begrepen. Ook in de digitale wereld moet er een origineel document blijven bestaan, waaraan niet zomaar iets veranderd kan worden. Alleen op deze manier is de toe-

komst van de informatie van vandaag gewaarborgd.

In het e-depot van het Regionaal Archief zullen de archieven van de tien aangesloten gemeenten worden bewaard, zowel van de overheid als van particulieren. Het streven is om per 2021 alle betrokken overheden in het werkgebied van het Regionaal Archief aangesloten te hebben op het e-depot. Het ondertekenen van het contract met Picturae was daartoe een belangrijke stap. Daarnaast werkt het Regionaal Archief nauw samen met de aangesloten gemeenten, om ervoor te zorgen dat de informatie die daar wordt gevormd goed in het e-depot kan worden opgeslagen. Twee gemeenten uit het werkgebied van het Regionaal Archief, Alkmaar en Den Helder, zijn al bezig met de voorbereidingen voor een aansluiting op het e-depot in 2018. Daarna zullen de andere gemeenten en overheidsorganisaties volgen. Meer informatie over deze ontwikkelingen kunt u vinden op de website onder het kopje 'Over ons' en daaronder 'E-depot'.

Op de foto: de ondertekening van het contract door (v.l.n.r.) Mark Lindeman (directeur Picturae), burgemeester Piet Bruinooge (voorzitter Algemeen Bestuur) en Paul Post (directeur Regionaal Archief Alkmaar).

De portretten van het echtpaar Paling en Van Foreest

Donderdag 26 april bracht het bestuur van de stichting 'Provenhuis Paling en Van Foreest' een bezoek aan het Regionaal Archief om te praten over hun archief dat hier sinds 1923 wordt bewaard. Het gezelschap bracht een bijzondere aanvulling mee: een perkamenten blad met daarop de portretten van het zestiende-eeuwse Alkmaarse echtpaar Pieter Claesz Paling en Josina van Foreest. Rond 1500 behoorden zij tot de rijkste Alkmaarders. In de Grote Kerk in Alkmaar is nog hun fraaie grafzerk te bewonderen, met een afbeelding van het echtpaar, gesneden in koper.

De portretten zijn duidelijk kopieën van schilderijen van het echtpaar, die zich bevinden in het Stedelijk Museum Alkmaar. Boven de portretten op het perkamenten blad zijn in een vroeg zeventiende-eeuws handschrift de namen geschreven met de vermelding 'mijn over grote vader' en 'mijn over grote moeder'. Pieter en Josina hadden slechts één dochter. Een van haar kleinkinderen moet de tekst rond 1600 op het blad hebben geschreven.

Onder de portretten van het echtpaar zien we hun familiewapens. Er is nog veel ruimte over op het blad. Was het misschien de bedoeling om daar teksten te plaatsen over de

afgebeelde personen? Dat is nooit gebeurd, het blad is verder leeg gebleven.

Het blad met de portretten werd onlangs aangeboden op een Franse veiling, met een foutieve datering. Het zou gaan om een negentiende-eeuwse tekening, wat gezien de op het blad aangebrachte tekst niet kan kloppen. In overleg met het Stedelijk Museum Alkmaar en Provenhuis Paling en Van Foreest is besloten dat laatstgenoemde zou proberen het blad te verwerven. Zo gebeurde.

Tijdens het bezoek op 26 april werd het blad formeel overgedragen aan het Regionaal Archief Alkmaar door het College van Regenten van het provenhuis, ter opname in hun archief.

500 jaar Grote of Sint-Laurenskerk

Theaterproject

De Grote of Sint-Laurenskerk in Alkmaar bestaat dit jaar 500 jaar. Dat wordt groots gevierd. Het Regionaal Archief gaat natuurlijk niet voorbij aan dit jubileum. De Alkmaarse theatergroep Stichting de Vier ontwikkelde een theaterproject voor basisschoolleerlingen van groep 6, 7 en 8 over de Grote Kerk en haar geschiedenis. Het Regionaal Archief werkte daar intensief aan mee, net als het Stedelijk Museum Alkmaar en de Historische Vereniging Alkmaar.

De leerlingen die aan het project deelnamen bezochten de kerk, het Archief en het Museum en maakten een stadswandeling. Vervolgens voerden ze een toneelstuk op in de Grote Kerk. De personages van dat toneelstuk zijn grotendeels gebaseerd op historische figuren die met de geschiedenis van Alkmaar en de kerk te maken hadden. Zoals geuzenleider Diederik van Sonoy, VOC-bevelhebber Wollebrandt Geleynsz de Jongh, dichteres Maria Tesselschade en stadstimmerman Maarten Pietersz van der Mey – hij smokkelde de befaamde polsstokbriefjes de stad uit tijdens het Beleg van Alkmaar.

Het Regionaal Archief hielp de theatermakers bij het verzamelen van informatie over de kerk en de personages. Daarnaast brachten alle 23 groepen die aan het project deelnamen een bezoek aan het Archief. Zo ontvingen we maar liefst 596 leerlingen uit Alkmaar, Bergen en Heerhugowaard in de depots van het Archief, waar ze oog in oog kwamen te staan met de geschiedenis. Het maakte indruk op leerlingen om het echte,

originele polsstokbriefje te zien, of een brief, handtekening, landkaart, dichtbundel of zelfs een inboedelbeschrijving van hun personage.

Het programma is inmiddels afgerond, maar er wordt gekeken naar mogelijkheden om het voort te zetten. De positieve reacties van leerlingen, begeleiders en docenten en de goede ervaringen van de deelnemende organisaties vormen een stimulans om nog meer groepen te ontvangen.

Librije-paneel

Tot het begin van de negentiende eeuw werd in de Grote Kerk, in een speciale ruimte boven de hoofdingang, de Alkmaarse Stadslibrije bewaard. De oudste vermelding van de Librije dateert uit 1545. Het grootste deel van de ruim driehonderd banden bestaat uit theologische werken, maar ook geschiedenis, recht en natuurwetenschappen zijn vertegenwoordigd. Vrijwel alle boeken zijn in het Latijn geschreven. De bibliotheek was bedoeld voor de leraren van de Latijnse School, stadsbestuurders en predikanten; ook artsen, advocaten en notarissen maakten er gebruik van. In het begin van de negentiende eeuw verhuisden de boeken naar het stadhuis. Vanaf 1966 is de collectie, nu vooral van belang voor boekhistorici, ondergebracht bij het Archief.

De vaste tentoonstelling in de Grote Kerk is onlangs uitgebreid met een informatiepaneel over de Librije. Een digitaal aanraakscherm, ontwikkeld door Paul Dijkstra, boekhistoricus aan de Universiteit van Amsterdam, biedt de mogelijkheid om in te zoomen op honderden details van bijzondere afbeeldingen uit de boeken. In de vitrine naast het paneel zijn twee boeken te zien

die ook in de Librije voorkomen: een deeltje uit de *Observationes* van de Alkmaarse arts Pieter van Foreest (1591) – het Librije-exemplaar is door hem in datzelfde jaar aan Alkmaar geschonken – en het *Groot recht-ghevoelende Christen martelaersboeck* van Abraham Mellinus (1619), waarin onder meer de marteling van Laurentius – de Grote Kerk is aan hem gewijd – op een gloeiend rooster wordt verbeeld.

Themamiddag Tweede Wereldoorlog

Op vrijdagmiddag 4 mei ontving het Archief bijna 80 bezoekers die waren afgekomen op de speciale themamiddag Tweede Wereldoorlog. Uit het hele werkgebied van het Archief kwamen mensen naar de studiezaal. Zij bekeken daar verschillende documenten en (toen-en-nu-)foto's uit en over de oorlog. Daarnaast werd een film vertoond over de bevrijding van Alkmaar. Naast vele interessante, leuke en ontroerende gesprekken en vragen, heeft het Archief ook een aantal schenkingen mogen ontvangen. Heeft u thuis nog documenten, foto's, films, dagboeken, brieven etc. over en uit de oorlog? Wilt u die schenken aan het Archief? Dan hoeft u niet te wachten tot 4 mei 2019. Kom gewoon eens langs, dan kunnen medewerkers in de studiezaal u alles vertellen over de mogelijkheden.

Gezinskaarten offline

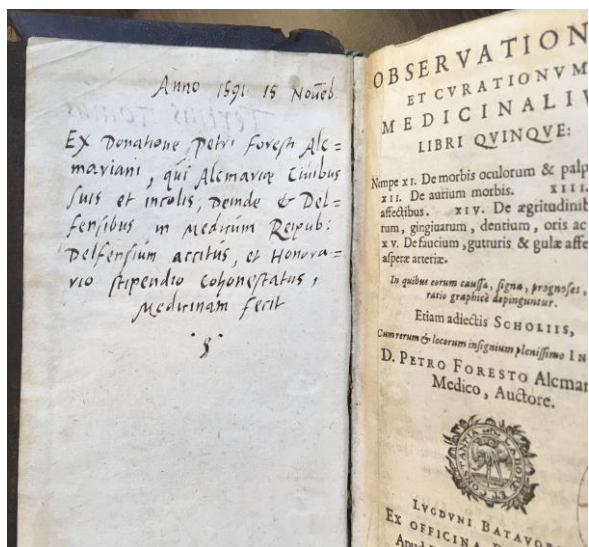
De archiefdiensten in Nederland hebben veel genealogische gegevens online staan. Een belangrijk onderdeel daarvan zijn de uit de periode 1920-1940 daterende gezinskaarten. Op 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) in werking getreden. De AVG verbiedt het publiceren van persoonsgegevens van nog levende personen, vooral als het zogenaamde 'bijzondere' persoonsgegevens betreft. Hieronder vallen onderwerpen als religie en politieke overtuiging. Juist deze 'bijzondere' gegevens zijn in het geding bij de gezinskaarten. Daarin staan namelijk ook gegevens over de godsdienstige gezindte van inwoners.

BRAIN en KVAN, de beide overkoepelende organisaties op het gebied van archieven, hebben op 8 februari 2018 op advies van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten de archiefdiensten opgeroepen om de gezinskaarten niet langer online aan te bieden. Het is goed mogelijk dat ook andere archiefbronnen die dergelijke gegevens bevatten offline gehaald moeten worden. Raadpleging in de studiezaal zal onder bepaalde voorwaarden mogelijk blijven. Voor u als bezoeker van onze website en/of studiezaal geen vrolijk nieuws. Maar we hopen dat u begrip kunt opbrengen voor de maatregelen die we moeten treffen om te voldoen aan de privacywetgeving. Inmiddels zijn alle gezinskaarten en dienstbodenkaarten offline gehaald. Ook zullen de namen van de personen die voorkomen op deze kaarten niet meer online gevonden kunnen worden.

Schenking van Pieter van Foreest aan Alkmaar.

Met handgeschreven opdracht, 15 november 1591:

"Uit de schenking van Pieter van Foreest van Alkmaar, die in Alkmaar ten behoeve van zijn medeburgers en inwoners, en daarna in Delft, waar hij was ontboden om stadsarts te worden tegen een eervol salaris, de geneeskunst heeft uitgeoefend."

Pensionering Albert Zuurbier

Albert Zuurbier is in mei van dit jaar met pensioen gegaan. Vijftien jaar heeft hij bij het Regionaal Archief Alkmaar gewerkt. Als coördinator van het team Bewerken en Behouden was Albert verantwoordelijk voor de werkzaamheden 'achter de schermen' van het Archief.

Albert heeft een belangrijke rol gespeeld bij het verbeteren van het beheer van en de toegang op de archieven. Daarbij was de invoering van het archiefbeheersysteem ABS Archeion, later opgevolgd door Memorix Archieven, een belangrijke stap. Alle inventarissen zijn nu toegankelijk via de website van het Archief en archiefstukken kunnen van tevoren vanuit huis worden aangevraagd. Albert was ook verantwoordelijk voor de overbrenging van archieven vanuit de gemeenten en het professionaliseren van de archiefinspectie.

Van essentieel belang was Alberts inzet bij de voorbereiding van de verhuizing van het Archief van de Hertog Aalbrechtweg naar de Bergerweg. In december 2010 verhuisden de studiezaal en de kantoren naar de Bergerweg. Tweeënhalf jaar later, in juni 2013, zijn de archieven en collecties overgebracht

naar de nieuwe depots, een operatie die de grootste zorgvuldigheid vereiste. Mede dankzij de goede voorbereiding - zo zijn alle archieven voorafgaand aan de verhuizing (opnieuw) verpakt - beschikken we nu over goed ingerichte en zeer verzorgde depots.

Tijdens het gedenkwaardige etentje waarmee we afscheid van Albert hebben genomen werden vele gebeurtenissen en anekdotes uit zijn loopbaan gememoreerd. We wensen hem mooie pensioenjaren!

Nieuwe medewerkers

Sinds begin dit jaar hebben we versterking gekregen van twee nieuwe medewerkers.

Erik Groot studeerde geschiedenis in Leeuwarden en Groningen. Ter afronding van deze studie liep hij in 2012 stage bij het Regionaal Archief. Daarna volgde hij de Master Archiefwetenschappen. Tijdens zijn studie werkte Erik op projectbasis voor het Regionaal Archief. In 2017 nam hij deel aan een inventarisatieproject voor het Stadsarchief Amsterdam. Erik is aangesteld als medewerker Collecties en Archieven. Dat houdt in dat hij zowel voor de Topografisch Historische Atlas (de beeldcollectie) als met de archieven aan de slag gaat. Daarnaast zal Erik ook regelmatig in de studiezaal de bezoekers terzijde staan.

Ook Twan Mars is geen onbekende voor het Archief. Twan studeerde eind 2015 af aan de Reinwardt Academie te Amsterdam met als specialisatie Archivistiek B. Tijdens zijn studie was hij werkzaam als scanoperator en logistiek coördinator bij het digitaliseringsbedrijf Picturae te Heiloo. Ook heeft hij meegewerkt aan een project van 'Archief 2020' gericht op de acquisitie van particuliere archieven. In 2017 was Twan werkzaam bij Doxis te Den Haag waar hij zich bezighield met archiefbewerking, digitale archivering en informatiebeheer. Ook Twan voltooide zijn stage hier en werkte enige tijd bij de Topografisch Historische Atlas. Zijn functie omvat applicatiebeheer, inventarisatie en acquisitie.

Uitgave: Regionaal Archief Alkmaar, Bergerweg 1, Postbus 9232, 1800 GE Alkmaar
Telefoon: 0728508200 - E-mail: info@archieffalkmaar.nl - Website: www.archieffalkmaar.nl
Archivaria is een uitgave voor contribuanten van de stichting 'Vrienden van het Archief van Alkmaar en omgeving'. Het bestuur van de stichting wordt gevormd door dr. J.C.M. Cox (voorzitter), M. Noot, F. Timmer (secretaris) en S.P.A. Zuurbier (penningmeester).